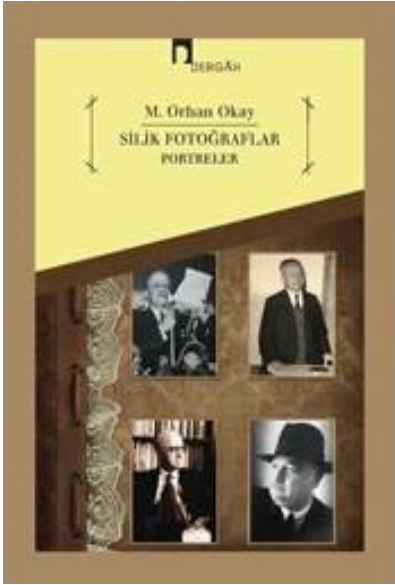

YAYIN TANITIM

Prof. Dr. M. Orhan Okay, *Silik Fotoğraflar*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2013, 309 s.

Ar. Gör. Elif BÜYÜKKAYA*

Prof. Dr. M. Orhan Okay'ın kaleme aldığı *Silik Fotoğraflar*, 2001'de Ötüken Yayınları tarafınca yayımlanmıştır. Okay'ın bu kıymetli eseri, 2013'te yeni portrelerin eklenmesi ve eskilerinin genişletilmesiyle Dergâh Yayınları tarafından basılmıştır. Okay Hoca *Silik Fotoğraflar*'ın önsözünde, bu basımda yeni portrelerin eklenmesinin yanı sıra önceki basımdaki portreleri de genişlettiğini vurgular:

Bu defa yeniden gözden geçirirken yakından tanıdıklarım hakkındaki izlenim ve hatıralarımın kaybolmasına gönlüm razı olmadığından portrelerden çoğunu da genişletmek gereğini duydum. (6)

Silik Fotoğraflar, kırk beş başlıktan oluşur. Vefa Lisesi'nin tanıtımıyla başlayan eser, kırk üç portreyi içerir. Eserin sonunda Orhan Okay "Kendime Dair" başlıklı yazısıyla kendi portresini de okura bahşeder. Yazarının da tanımladığı üzere, *Silik Fotoğraflar* bir anı kitabıdır. 'Geçmiş zamana hep bir dürbünün tersinden baktığımızı' söyleyen Okay, 'çoğu hatıralardan oluşan bu yazıların, her hatıra gibi nisyân ile malûl olan beşer hafızasının yanılmalarını da taşıdığını göz önünde bulundurarak okunması gerektiğini' (5) dile getirir.

Kaleme alınan bu kırk üç portre içerisinde çeşitli mesleklere mensup şahsiyetler ile Türkoloji dünyasının kıymetli hocaları da bulunur: Ali Nihad Tarlan, Ahmet Hamdi Tanpınar, Mehmet Kaplan, Nihad Sami Banarlı, Kaya Bilgegil, Ömer Faruk Akün, Ahmet Kabaklı, Haluk İpek-

* Gazi Üni. Edebiyat Fak. TDE Böl. elifbuyukkaya@gazi.edu.tr

ten gibi isimleri Okay'ın gözünden okuruz. Bazılarını yakından tanıyan, bazılarını ise eserlerinden ve hakkında anlatılanlardan tanıyan Orhan Okay, kendi izlenimlerinden, gözlemlerinden yola çıkarak şahsiyetleri anlatır:

Burada portrelerini ve kimi özelliklerini verdiğim kişilerden bazıları ile hayatta sadece birkaç kere karşılaştım; bazılarıyla ise daha yakından, hocalık-öğrencilik, arkadaşlık ve dostluk ilişkilerim oldu. Kendilerine yetişemediğim birkaçı ile hakkında anlatılanlarıyla haşır-neşir oldum, böylece onlarla da kafa ve gönül dostluğumuz olmuş demektir. (6)

Portrelerde, şahsiyetler bütün yönleriyle ele alınırken, hocaların eserleri de tanıtılır. Böylece Okay'ın yakından tanıdığı, öğrencisi olduğu hocaların eserlerinin, çalışmalarının gelişme çizgisini de görebiliriz. Ali Nihad Tarlan ile ilgili anısında hocanın tahliller üzerinde yıllarca çalıştığını fark eden Okay:

“O zaman Ali Nihad Bey'in tahlillerinin sadece gelenekten gelmediğini üzerinde yıllar boyu işleyerek daha zengin yorumlara açıldığını düşündüm. Nitekim onun Fuzuli Divanı Şerhi'ndeki gazellerin hepsi aynı seviyede tahlil edilmiş değildir.” (116) der.

Çeşitli sebeplerle kaleme alınan portrelerde, şahsiyetlerin ilmî katıklarının ve çalışmalarının yanı sıra hususî hayatları, fizyolojik özellikleri ve mizaçlarına da yer verilmiştir. Böylece farklı mesleklerden farklı şahısların aynı zamanda insanî yanlarını da tanıma fırsatı buluruz. Osman Gündüz'ün de dediği gibi, “Anlatılanların büyük bir bölümü hiçbir yerde kolay kolay bulunamayacak cinsten özel sohbetlere özgü anekdotlar”dır. (2005: LI) Bir döneme ışık tutan bu anılarda, Orhan Okay'ı da farklı yönleriyle görürüz; bazen öğrenci, bazen dost, bazen de araştırmacı olarak bize gözlemlerini, deneyimlerini aktarır.

Okay Hoca, “Öğretmenlik iki ruh arasında en hasbî ilişkilerin mesleğidir.” (299) der. Biz bahtsız gençler, o verimli çağın ‘hasbî ilişkilerine’ bugün ancak eserler vasıtasıyla erişebiliyoruz. Ancak *Silik Fotoğraflar*, Türkoloji dünyasının kıymetli hocalarını tüm yönleriyle ayrıntılı bir şekilde bize gösterir. Okay Hoca'nın fizyonomiyi, kıyafeti ve mizacı da göz önünde tutarak kaleme aldığı bu anıların güzelliği, bu muhterem şahsiyetleri tanıma şansına nail olamamış bahtsızları da düşündürmektedir:

Tanıdığımız insanları anarken, gözümüzün önünden hiç kaybolmayan fizik yapılarını da anlatışımız, herhâlde şahsiyetlerinin bir parçasını maddî varlıklarında görmüş olmamızdan kaynaklanı-

yor. Beden yapısı ile karakter arasında mevcut olduğuna inandığımız ilişkiler, paralellikler doğru olmasaydı bunca karakterolojileri, kıyafetnameleri boşuna doldurmaya gerek kalmazdı. Zaman zaman tanıdıklarımın portresini çizerken böyle bir karakteroloji yapma iddiasında, hatta niyetinde değilim. Bu belki o şahsiyeti yakından tanımamış olanların muhayyilesinde biraz daha teccessüm etmesine yardım etmek arzusunda olduğumdandır. (145)

Görüldüğü gibi, *Silik Fotoğraflar* sadece bir portreler ve anı kitabı değil, aynı zamanda Orhan Okay'ı da tanıma şerefine erişeceğimiz, onun inceliğinin, samimiyetinin ve mütevazı tavrının umut ve ilham verici havasını hissedeceğimiz bir kaynaktır. Osman Gündüz *Türklük Bilgisi* (2005) dergisinde *Silik Fotoğraflar*'ı anlattığı “Bir Kitap ve Bir Portre” başlıklı yazısında Orhan Okay Hoca'yı yakından tanıyan biri olarak, Hoca'nın portreler ile etkileşiminin haritasını çıkarır:

Onun portrelerini bir terkinin farklı parçaları olarak düşünürsek, bunların merkezinde, onun ufkunu açan ve doğu-batı sentezini yapan Topçu, Celâl Hoca ve Akif, mücadele alanlarını ve ideallerini; Abdülaziz Efendi, idealizmini ve hoşgörülü yanını; “Rahmi Ağabey” diye andığı Rahmi Eray, hasbîliğini ve fedakârlığını; Hüseyin Avni Bey, haksızlık karşısındaki direncini ve kararlılığını; Tahirülmevlevî ve İbnülemin Mahmut Kemal İnal, eski kültürün inceliklerini; Tarlan, Kaplan, Banarlı, araştırmacı titizliğini ve akademik yanını; Halim Hoca, Necip Fazıl, Tanpınar, sanatkâr yanını; Özege, Bilgegil ve İpekten, kadirbilirliğini sembolize ediyorlar. (2005: LII)

“Mizacımız, biraz da kaderimiz değil midir?” (122) diye soran Okay Hoca, *Silik Fotoğraflar* eseriyle bir kuşağın yaşamının, mizacının ve kaderinin fotoğrafını çekmiş ve gelecek nesillere aktarılmak üzere kalıcı kılmıştır. Bizi bu kıymetli anılarla ve anekdotlarla buluşturan muhterem Hoca'mıza sonsuz teşekkürlerimizi bu yazı vesilesiyle sunarız.

